

---

## Jeroni Girava - 1490

Autor:

Data de publicació: 05-04-2024

**Jeroni Girava o Hieronymus Giraua (Tarragona. finals s. XV - Herculà, 1556) fou un matemàtic, cosmògraf i enginyer català. Va ser gentilhome de la casa reial a les ordres de Carles I i va morir d'un mal de costat amb febres viatjant en vaixell a Nàpols des de Milà en comissió de servei en arribar a Herculà[1]**

**Fou un dels personatges il·lustres de Tarragona esmenats per Lluís Pons d'Icart com a autor de diversos llibres (entre ells dos de cosmografia i la Geometria d'Oronce Finé.**

Jeroni Girava

Biografia

Naixement  
segle xv  
Tarragona

Mort  
1556 (Gregorià)

Activitat

Ocupació  
enginyer

**Jeroni Girava o Hieronymus Giraua (Tarragona. finals s. XV - Herculà, 1556) fou un matemàtic, cosmògraf i enginyer català. Va ser gentilhome de la casa reial a les ordres de Carles I i va morir d'un mal de costat amb febres viatjant en vaixell a Nàpols des de Milà en comissió de servei en arribar a Herculà[1]**

**Fou un dels personatges il·lustres de Tarragona esmenats per Lluís Pons d'Icart com a autor de diversos llibres (entre ells dos de cosmografia i la Geometria d'Oronce Finé.[2][3][4]**

## Biografia

Va estudiar a les universitats d'Osca, Alcalá, Salamanca, París i Lovaina, sent doctor en teologia i bones lletres.[5][4] El 1553, a Brussel·les, va ordenar *Los dos libros de Geometria práctica* de Oroncio Fineo, traduït al castellà per Jeroni Girava. Posteriorment es trasllada a Itàlia al servei del virrei de Nàpols (1559).

El 1563, ja de tornada a Espanya, entra al servei de Felipe II, treballant en les obres de l'Alcázar de Madrid, amb Joan Baptista de Toledo, que tenia en aquells dies com ajudants a Joan de València i a Juan de Herrera. El 1565 se li encarrega visitar les obres del Canal Imperial d'Aragó, com a expert en obres hidràuliques.

Pel que sembla, segons hipòtesi de Nicolás García Tapia, va poder ser l'autor de *Los veintiún libros de los ingenios y de las máquinas*, conegut com el Pseudo-Juanelo Turriano, un manuscrit perdut del XVI del qual es conserva una còpia i que tracta fonamentalment sobre enginyeria hidràulica. L'atribució a Juanelo Turriano, «mecànic de Carles V i Felip II autor de complexos sistemes de rellotges i de grans elevacions d'aigües amb estranys artificis» ja va ser posada en dubte pels primers investigadors del manuscrit al segle XVIII, ja que el llenguatge conté catalanismes i referències geogràfiques concretes. El manuscrit inclou 440 dibuixos molt minuciosos i d'excel·lent qualitat que complementen la precisa descripció dels processos tècnics, a més, les màquines i enginys van acompanyats del seu especejament, el que permet apreciar els detalls del seu funcionament.

Al gener de l'any 1556 Girava i Lastanosa reberen ordres de traslladar-se a Nàpols per assessorar a l'emperador en assumptes diplomàtics i d'enginyeria hidràulica.

Mesos més tard, pel camí, després de sortir de Milà per agafar el vaixell a Gènova, Girava moria inesperadament a Herculà el 9 de febrer d'un mal de costat.

## Obres

Carta cosmogràfica de Jeroni Girava, inspirada en la de Gaspar Vopellius..

Escrigué dos llibres de Cosmografia prenent com a base la carta cosmogràfica que Gaspar Vopellio Medeburgense va fer l'any MDXLVII, per ser una de les més completes i ben traçades. Se'n van fer dues edicions: la primera es va imprimir a Milà l'any 1556, i la segona en Venècia l'any 1570.

Es va decantar a favor del sistema astronòmic geocèntric i no l'heliocèntric, considerant que quan va publicar la *Cosmographia* només feia tretze anys (1543) que Copèrnic havia publicat la nova teoria, i el dictamen desfavorable de l'Església aconsellava als científics molta prudència.

També va escriure un tractat d'hidràulica, elogiat per Girolamo Cardano i avui perdut,[6] que tenia el títol: *Declaració de l'ús i fàbrica dels instruments d'aigua, molins i altres coses*. [7][8]

Autoria de "*Los veintiún libros de los ingenios y de las máquinas*"

Segons hipòtesi de Vicente García de Diego, podria ser l'autor de *Los veintiún libros de los ingenios y de las máquinas*, conegut com a "Pseudo-Juanelo Turriano", un manuscrit perdut del XVI del qual se'n conserva una còpia i que tracta fonamentalment sobre enginyeria hidràulica. L'atribució a Juanelo Turriano, «mecànic de Carles V i Felip II autor de complexos sistemes de rellotges i de grans elevacions d'aigües amb estranys artificis» ja va ser posada en dubte pels primers investigadors del manuscrit al segle XVIII, ja que el llenguatge conté modismes i referències geogràfiques concretes, García de Diego l'atribueix a Jeroni Girava, que va ser «enginyer de Carles V». El manuscrit inclou 440 dibuixos molt minuciosos i d'excel·lent qualitat que complementen la precisa descripció dels processos tècnics, a part d'això, les màquines i enginys van acompanyats del seu especejament, fet que permet apreciar els detalls del seu funcionament.

## Referències

? Jeroni Girava. *Dos libros de cosmographia*. por Maestro Iuan Antonio Castellon y maestro Christoual Caron, 1556.  
? Fineo, Oroncio, *Los dos libros de la Geometría práctica*, mss. 1553, trads. Hierónimo Girava y Pedro Juan de Lastanosa.

? Arrizabalaga, Jon; García-Ballester, Luis; Gil-Aristu, José Luis; Tomás, José Pardo; Navarro, Juan Antonio Micó. «Vol. 43 Núm. 1 (1991)» (en castellà). *Asclepio*, 30-06-1991. [Consulta: 16 abril 2024].

? Anar a :4,0 4,1 Andrea Palladio; Joaquín Arnau. Universidad Politécnica de Valencia. Departamento de Composición Arquitectónica. Palladio 1508- 2008. Una Visión de la Antigüedad. General Edic. Arquitectura, p. 77–. GGKEY:1S67H9K10HA [Consulta: 9 desembre 2012].

? *Asclepio* : archivo iberoamericano de historia de la medicina y antropología médica, 1991; 43 (1)[Enllaç no actiu]

? Cardano, G. Hieronymi Cardani Mediolanensis medici de Rerum Varietate, libri XVII: adiectus est capitulum, rerum & sententiarum notatu dignissimarum index utilissimus (en llatí). Henricpetri, 1581, p. 91.

? Hieronymi Cardani ... De rerum varietate libri XVII. Avinyó 1558. Pàgines 68-69.

? "...Caeterum si quis exquisitam constitutionem et machinae iconeni' desiderat, librum Hieronymi Giravae -Hispani hac in materia absolutissimum, revolvat.» No he podido identificar cuál de las obras de este cosmógrafo español es la aludida.". *Revista de Dialectología y Tradiciones Populares. La Sección*, 1952 [Consulta: 11 desembre 2012].

## Bibliografia

Nicolás García Tapia, Pedro Juan de Lastanosa y Pseudo-Juanelo Turriano

## Enllaços externs

... Dos libros de cosmographia Arxivat 2016-03-04 a Wayback Machine. - J.Girava  
«Jeroni Girava». *Gran Enciclopèdia Catalana*. Barcelona: Grup Enciclopèdia Catalana.

## Registres d'autoritat

WorldCat  
CANTIC (1)  
BNF (1)  
GND (1)  
LCCN (1)  
VIAF (1)  
ISNI (1)  
SUDOC (1)  
NKC (1)

## Bases d'informació

GEC (1)